

Dnia 22. stycznia roku 1877 popołudniu o godzinie 2. odbyło się w lokalu kupieckim p. I. N. Karge w Pszczewie zebranie obywateli kupców i rzemieśników miejscowych i okolicy, celem założenia towarzystwa które ma się zajmować interesem bankowym, wyjednania i udzielenie kredytów rzemieśnictwu, kupiectwu i obywatelom.

Zebranie uchwaliło założyć:

Spółkę Bank ludowy Volksbank zapisana spółka z siedzibą w Pszczewie.

**Do spółki tej przystąpiły od razu
następujące osoby jako członkowie:**

Jan Klemke. Dr. Danielewicz. Ks. Witold Marchwiński. Desyderyus Wąchalski. Ignacy Nikoliński. Józef Rumiński. Jan Sroka. Józef Fender. Ludwik Kołczyk. August Zerbe. Stanisław Głuska. Antoni Schaefer. Michał Sroka. Józef KołECKI. Michał Kling-sporn. Józef Młynkiewicz. Józef Knak. August Klemke. Józef Rolewski. Teodor KołECKI. Jakób Drobnik. Ignacy Klemke. Marcin Koziół. Tadeusz Kołczyk. Franciszek Kelan. Andrzej Głuska. Franciszek Kelbel. Leonard Orłowski. Jakób Ceglarz. Jan Eberstein. Jan Tożyński z Dormowa. Marcin Knak Zielomyśl. Józef Klingsporn. Jakób Kowalewski Dormowo. Nepomucen Olszewski. Józef Schulz. Zielomyśl. Ludwik Kaczmarek. Dominik Lausch. Feliks Rumiński. Jan

Wachalski. Stanisław Paździorek. Franciszek Knak. Józef Cichowicz. Stanisław Machowski. Franciszek Wittchen. Franciszek Pigan. Antoni Münchberg. Jakób Zielinski. Sigmund Gładysz z Borowego Młyna. Walenty Furmanek z Szarcza. Ernest Rambaum. Józef Marchlewski. August Hoffmann. Jan Leutke. August Schaefer. Ludwik Schaefer. Antoni Kramuszka. Tomasz Gładysz. Hironim Pannhausen. Jan Kolečki. Ferdinand Schmidt. Paweł Pohl. Stanisław Bury. Karol Schmidt. Edward Waberski. Antoni Jańtoń. Andrzej Lejewski. Tadeusz Koziół. Józef Henschke. Michał Molik. Józef Mrówka. Michał Skubała. Józef Gasem. Jan Hilski. Wawrzyn Huźio. Michał Kolečyk. Henryk Dietrich. Gottfried Meisner. Teofil Wróż. Magdalena Dabitz. Juliusz Jeicke, Swiehociny. Piotr Kominowski. Antoni Gładysz. Jan Weinert. Grelka. Teofil Münchberg. Józef Kubowicz. Józef Kruse. Maciej Gummert. Ferdinand Freier. Jan Herold. Franciszek Łuka. Jakób Plutka. Józef Dura. August Gursch. Antoni Schade. Stefan Knak. August Engler. Feliks Bury. Maciej Furmanek. Adolf Engelmann. Walenty Gasem. Józef Paschke. Hermann Schade. Antoni Furmanek. Józef Bierwagen. Antoni Gładysz. Dr. Wlazłowski. Józef Kolliski. Józef Otter. Jan Schmidt, Swiehociny. Jan Giering. Paweł Prentki. Franciszek Lehmann. Ks. Kiedrowski z Goraja. S. Schildt. Albert Wittchen.

Do Rady Nadzorczej wybrano:

1. Dr. Danielewicza lekarza praktycznego z Pszczewa.
2. Sigmunda Gładysza posiadziela dobr rycerskich z Borowego Młyna.
3. Jana Klemki kupca z Pszczewa.
4. Franciszka Kelbel hotelisty z Pszczewa.
5. Antoniego Münchberga obywatela z Pszczewa.
6. Augusta Klemki bednarza z Pszczewa.

7. Franciszka Pigana obywatela z Pszczewa.
8. Augusta Zerbe posiadziela z Jeleniej Góry.

Z łona Rady Nadzorczej wybrano:

1. Dr. Danielewicza jako prezesa.
2. Sigmunda Gładysza jako zastępcę prezesa.
3. Jana Klemki jako pisarza.
4. Franciszka Wittchena zastępcą pisarza.

Na wniosek prezesa Rady Nadzorczej pana Dr. Danielewicza wybrano do zarządu:

1. Ks. Witolda Marchwińskiego z Pszczewa jako dyrektora.
2. Leonarda Orłowskiego jako kasyera.
3. Józefa Cichowicza jako kontrolera.

Przez to założona spółka została zapisana w rejestrze firmowem sądu powiatowego w Miedzyrzeczu w roku 1877 pod Nr. 2.

Do komisji rewizyjnej wybrano z łona Rady Nadzorczej:

1. Dr. Danielewicza prezesa Rady Nadzorczej.
2. Franciszka Wittchena posiadziela z Młynka.
3. Stanisława Machowskiego obywatela z Pszczewa.

Walne zebranie z tego dnia uchwaliło jednogłośnie ażeby Zarząd i Rada Nadzorcza pożyczyla z jakiego Banku 15,000 marek na udzielenie kredytów.

Pierwszy depzyt został wplacony 23. stycznia 1877 roku przez Czesława Gładysza z Borowego Młyna wysokości 20 marek.

3. marca 1877 udzielił Bank prywatny z Starogardu spółce 3000 M. kredytu 9000 M. otrzymała spółka później z tegoż Banku. Pierwszą pożyczkę udzieliła spółka 3. marca 1877 r. panu Karolowi Schmidt w Pszczewa wysokości 300 M.

31. grudnia 1877 r. miała spółka w pierwszym roku w przychodzie i rochodzie 42,423,49 M. obrótu.

Po zestawieniu bilansu 31. grudnia 1877. wynosiły aktywy jak i pasywy 16,305,95 M.

Fundusz żelazny wynosił na końcu pierwszego roku w płaconego wstępnego 516,00 M. do którego dopisano zysk z roku 1877 który wynosił 98,67 marek.

Wpierwszem już roku istnienia spółki opuścił prezes spółki pan Dr. Danielewicz Pszczew i wyprowadził się do Sierakowa. W jego miejsce przybył Zbąszynia do Pszczewa lekarz praktyczny Dr. Jan Wlazłowski który został wybrany do Rady Nadzorczej a w roku 1878. r. w miejsce ustępującego Ks. Witolda Marchwińskiego na dyrektora wybrany.

Dr. Wlazłowski który posiadał z najomości bankowe dużo się interesował losami spółki i pod jego dyrektorstwem spółka dobrze się rozwinęła a po jego wyprowadzeniu się w roku 1893 do Międzychodu zostawił spółkę w najlepszym porządku.

Wmiejsce Dr. Wlazłowskiego wybrano na jeneralnem zebraniu spółki 30. lipca 1893. członka Rady Nadzorczej kupca Edwarda Pilza jednogłośnie na dyrektora.

Spółka rozwijała się wcałem szeregu lat znakomicie i pracowała bez strat. Do spółki należały wszystkie stany i konfesye z Pszczewa i okolicy.

Spółka należała do Związku spółek Zarobkowych pod tytułem:

Bank Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, która rewidowała spółkę w dwa lata urzędowo.

Współzałożycielem spółki naszej był patron Ks. proboszcz Dr. Samarzewski po jego śmierci od roku 1892. objął patronat Ks. prałat Wawrzyniak który był patronem doroku 1910. Po śmierci Ks. patrona Wawrzyniaka objął patronat od roku 1911. Ks. kanonik Adamski.

Dewizą księży patronów było zawsze doskonałem

członkom spółek jakiejby konfesji byli pomagać w potrzebie przez udzielanie kredytów, osobiste interesa nie brać w rachubę wyjątków żadnych nie robić tylko pomagać w każdej potrzebie. Dewizę tę zawsze i do dziś dnia zachowują zastępcy spółki.

W roku 1902. obchodziła spółka 25. letni jubileusz swego istnienia.

Według sprawozdania z jeneralnego zebrania roku jubileuszowego które odbyło się 9. lutego 1902 miała spółka w ten czas 1,637,825,77 M. obrotu.

Bilans z dnia 31. grudnia 1901. r. wykazuje w aktywie jak pasywie 278,976,64 marek. Do tego czasu zebrany fundusz rezerwowy wynosił 14,931,27 M.

Czysty zysk wynosił w temże roku 2,392,70 M.

Przy obchodzie 25 letniego jubileuszu spółka zastępowaną była przez:

1. Edward Pilz dyrektorem	}	Zarząd
2. Józef Cichowicz Kasyerem		
3. Tadeusz Wittchen Kontrolerem		

Do Rady Nadzorczej należeli:

1. Ks. prałat Władysław Enn jako prezes.
2. Hironim Kaczmarek „ zastępca.
3. Edward Schoen.
4. Teodor Kaczmarek.
5. Ferdinand Schmidt.
6. Wojciech Poczekaj.
7. Jan Nikolinski.
8. Antoni Schaefer.
9. Jan Sroka.

Dnia 14. października 1903 zmarł wielce zasłużony Kasyer Józef Cichowicz w jego miejsce został w posiedzeniu Rady Nadzorczej z dnia 19. października 1903 r. wybrany jako Kasyer jednogłośnie były dyrektor Edward Pilz.

W miejsce dyrektora Edwarda Pilza wybrano na

dyrektora w temże samem posiedzeniu zastępcę prezesa Rady Nadzorczej Hironima Kaczmarka.

Dnia 27 grudnia 1905. r. wybrano na posiedzeniu Rady Nadzorczej zastępcę prezesa Rady Nadzorczej p. Edwarda Schoena na dyrektora a członka Rady Nadzorczej Michała Sroki na Kontrolera.

Po śmierci Ks. prałata Enna w roku 1908. wybrano prezesem Rady Nadzorczej Ks. Franciszka Kryzana dzisiejszego proboszcza w Cerekwicy powiat Zniński który bardzo się losami spółki zajmował a pod jego przewodnictwem doszła do rozkwitu, w roku 1923 złożył dobrowolnie prezesowstwo.

Pan Wojciech Poczekaj który się 1. lipca 1922. do Międzychodu wyprowadził należał od 1. 4. 1916. do 1. 7. 1922. do Zarządu spółki i bardzo się losami tejże zajmował.

Wsprawowzdaniu jeneralnego zebrania z dnia 18 sierpnia 1919. r. miała spółka obrotu 6.503,301,07 marek.

W bilansie wynosiły aktyw

jak pasywy	2,643,770,00 M.
Udziały członków	62,649,87 M.
Akcyi posiadała spółka za:	60,000,00 M.
Pożyczka wojenna niemiecka wynosiła:	12,000,00 M.
Czysty zysk za rok 1818 wynosił: 14,607,29 M. A więc razem posiadała spółka w roku 1918. 271,560,00 marek włośnego przez te wszystkie lata zaoszczędzonego kapitału.	

Niestey wojna światowa przyniosła inflacją która pochłonięła cały przez pół wieku zaoszczędzony majątek spółki jako i ciężko zapracowany i oszczędzony grosz depozytaryuszów.

Po przestawieniu bilansu w roku 1924. z marek papierowych na marki złote zostało: 32,26 marek złotych.

Niez mordowanej i umiejętnej pracy zarządu i

Rady Nadzorczej szczególnie kasyera Edwarda Pilza jest do zawdzięczenia że spółka po uchwaleniu ustawy waloryzacyjnej z dnia 16 lipca 1925 przystąpiła do waloryzacyjnej w inflacji odplaconych hipotek i pożyczek zezego pod koniec roku 1926. zebrało się spółce mniejwięcej 100,000 marek złotych majątku, suma obrotowa wynosi dziś 150,000 M.

Cheociaż spółka nie jest zaobowiązana waleryzować wkłatki depozytaryuszów i udziały członków to jednakowoż przyszłe walne zebranie ma otem radzić i uchwalić jakie stanowisko w tej sprawie spółka ma zająć i jak waleryzować.

Ponieważ Pszczew po ustanowieniu nowej granicy po między Polską a Niemcami pozostał po stronie niemieckiej, spółka była z muszoną do wystąpienia z Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, któremu członkowstwo wypowiedziała w roku 1920.

Od tego czasu spółka nie należy do żadnego z związku tylko stoi pod opieką sądu powiatowego w Miedzyrzeczu który mianuje rewizora urzędowego spółce.

Do osiągnięcia Kredytów w razie potrzeby zostaje spółka wzwiązku z bankiem Drezdeńskim w Berlinie który już kilkanaście razy udzielił spółce kredytu.

Spółka zaś lokuje niepotrzebne tutaj kapitały i rezerwy w Banku Drezdeńskim do którego ma zupełne zaufanie.

Członkowie i deponęty spółki mogą się znów teraz jak przed wojną z pełnem zaufaniem udawać do Zarządu spółki w razie potrzeby.

50. letni jubileusz założenia spółki będzie obchodzony uroczystie z nabożeństwem w Kościele parafialnem za dusze wszystkich z marłych założycieli członków i depozytaryuszy spółki w sobotę dnia

22 stycznia 1927. r. o godzinie 8.

rano wktórem mogą brać udział wszyscy członkowie, depozytaryusze i zyczliwi spółce z rodzinami.

Z członków założycieli spółki żyją jeszcze dzisiaj:

1. Stanisław Paździorek z Pszczewa.
2. Michał Skubała z Szarcza.
3. Antoni Furmanek z Dormowa.

Spółka liczy dzisiaj 200. członków i składa się z następujących członków

Rady Nadzorczej:

1. Ludwik Wittchen z Młynka prezesem
2. Wojciech Golz z Pszczewa zastępcą prezesa
3. Stanisław Paździorek „
4. Józef Sroka „
5. Józef Golz „
6. Kazmierz Kowalski z Szarcza
7. Ignacy Paździorek z Pszczewa
8. Wiktor Knappe „
9. Franciszek Bogajewicz „

Zarząd reprezentują:

1. Edward Schoen dyrektor.
 2. Feliks Paździorek kontroler.
 3. Edward Pilz kasjer.
-